

แผนงาน	สร้างสมดุลของการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ
กิจกรรม	สร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ทางด้านพืช
โครงการ	จัดแสดงพืชวงศ์ใหม่ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ จังหวัดเชียงใหม่
หน่วยงานรับผิดชอบ	สำนักพัฒนาและปลูกบำรุง องค์การสวนพฤกษศาสตร์
คณะผู้ดำเนินงาน	
<u>ที่ปรึกษา</u>	ดร.วีระชัย ณ นคร ดร.ประมุข เพ็ญสุต
<u>คณะทำงาน</u>	นายฉัตรทอง เจือจันทร์ ดร. สันติ วัฒนฐานะ นายธานินทร์ รียาพันธ์ นายชัยยุทธ กล้าแวงวงศ์

1. หลักการและเหตุผล

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้ประเทศไทยมีสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบตามมาตรฐานสากล โดยวัตถุประสงค์หลักข้อหนึ่งในการจัดตั้งองค์การฯ คือ การเป็นสถานศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติ เป็นสถานที่สำหรับการสนทนา การพักผ่อนหย่อนใจ และให้ความรู้โดยเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์ โดยในช่วงที่ผ่านมา องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้เร่งพัฒนาพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ ให้เกิดความสวยงาม เพื่อเป็นแหล่งเชิดชูความงามของพรรณไม้เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติสำหรับเยาวชน และประชาชน รวมทั้งเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นทุกปี โดยการจัดแสดงพืชจำนวน 19 วงศ์ ได้แก่ ราชพฤกษ์ ประดู่ สะตอ กล้าย ชมพู ไม้ คล้า เกล็ดโกเหนียว อบเชย ยาพารา ชิงช้า มะเกลือ ประยงค์ สนเขา ปาล์ม เตย บอน ไทร และพลับพลึง กลุ่มพืช 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเฟิน กลุ่มวัลยชาติ และกลุ่มพืชสมุนไพร เพื่อให้ความรู้ด้านพืชและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแก่เยาวชน และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติเพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ที่เข้ามาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ภายในสวนพฤกษศาสตร์

ดังนั้นองค์การสวนพฤกษศาสตร์จึงได้จัดทำโครงการจัดแสดงพืชวงศ์ใหม่ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ขึ้น เพื่อเป็นการให้บริการแก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรพรรณพืชไทยที่มีคุณค่า และร่วมปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ขึ้น สอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน 4 ปีของรัฐบาล ในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภายใต้การมีส่วนร่วม โดยในปีงบประมาณ 2551 จัดดำเนินการจัดแสดงพืชวงศ์ใหม่ จำนวน 6 วงศ์ คือ DIPTEROCARPACEAE, MAGNOLIACEAE, COMBRETACEAE, FAGACEAE, CYCADACEAE และ ERICACEAE การรวบรวมพรรณไม้หายากเพื่อการจัดแสดงให้ความรู้ และการจัดสวนไม้ตัด เพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ และแหล่งนันทนาการสำหรับประชาชนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับมาตรฐานสากลของโลก เป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าของพันธุ์ไม้ไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก

2.2 ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช และเป็นศูนย์กลางข้อมูลพืชและการศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.3 พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่โดดเด่นของภาคเหนือ ที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างสมบูรณ์

2.4 สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ ในการดึงเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาเป็นรายได้ของประเทศเพื่อสนับสนุนการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยรวมจำนวนมหาศาลอย่างต่อเนื่อง

3. เป้าหมายและตัวชี้วัด

เป้าหมาย	ตัวชี้วัดในปี 2552
1) เพิ่มชนิดพรรณไม้ในวงศ์ไม้ใหม่ในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จ.เชียงใหม่ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนได้ชื่นชมความงามและให้นักวิชาการได้ทำการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนวงศ์ไม้ใหม่ที่ดำเนินการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ ไม่ต่ำกว่า 6 วงศ์ ในปี 2552 - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ DIPTEROCARPACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ FAGACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ MAGNOLIACEAE ไม่น้อยกว่า 8 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ COMBRETACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ CYCADACEAE ไม่น้อยกว่า 5 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ ERICACEAE ไม่น้อยกว่า 5 ชนิด - จำนวนพรรณไม้ตัดในพื้นที่ให้สวยงาม

4. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กระทรวง ด้านการพัฒนาแหล่งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

5. กิจกรรมของโครงการ

5.1 กิจกรรมของโครงการต่อเนื่อง

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2550 แผน	ประมาณการล่วงหน้า		
			ปีงบประมาณ 2551 แผน	ปีงบประมาณ 2552 แผน	ปีงบประมาณ 2553 แผน
1) กิจกรรมจัดสวนไม้ตัด - จัดทำแปลงไม้ตัดที่ สวยงามและถูกต้องตาม หลักวิชาการ	ไร่	2	1	ตัดให้สวยงาม	ตัดให้สวยงาม
2) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ DIPTEROCARPACEAE					
2.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	ชนิด/ต้น	10 / 150	20 / 200	10 / 100	5 / 50
2.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	15	-	-	-
2.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	ต้น	150	200	100	50
3) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ MAGNOLIACEAE					
3.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	ชนิด / ต้น	8 / 100	10 / 100	5 / 50	5 / 50
3.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	10	-	-	-
3.3) จัดปลูกพรรณไม้	ต้น	100	100	50	50
3.4) บำรุงรักษา	ครั้ง	12	12	12	12

กิจกรรม	หน่วยนับ	ปีงบประมาณ 2550 แผน	ประมาณการล่วงหน้า		
			ปีงบประมาณ 2551 แผน	ปีงบประมาณ 2552 แผน	ปีงบประมาณ 2553 แผน
4) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ COMBRETACEAE					
4.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	ชนิด / ต้น	10 / 150	10 / 100	5 / 50	5 / 50
4.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	10	-	-	-
4.3) จัดปลูกพรรณไม้	ต้น	150	100	50	50
4.4) บำรุงรักษา	ครั้ง	12	12	12	12
5) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ FAGACEAE					
5.1) รวบรวมและ จัดเตรียมพรรณไม้	ชนิด / ต้น	10 / 100	10 / 100	5 / 50	5 / 50
5.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	10	-	-	-
5.3) จัดปลูกพรรณไม้	ต้น	100	100	50	50
5.4) บำรุงรักษา	ครั้ง	12	12	12	12
6) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ CYCADACEAE					
6.1) รวบรวมและ จัดเตรียมพรรณไม้	ชนิด / ต้น	5	5 / 30	2 / 10	2 / 10
6.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	0	1	0	0
6.3) จัดปลูกพรรณไม้	ต้น	0	30	10	10
6.4) บำรุงรักษา	ครั้ง	6	6	6	6
7) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ ERICACEAE					
7.1) รวบรวมและ จัดเตรียมพรรณไม้	ชนิด / ต้น	0	10 / 100	10 / 100	10 / 100
7.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	ไร่	2	2	0	0
7.3) จัดปลูกพรรณไม้	ต้น	100	100	100	100
7.4) บำรุงรักษา	ครั้ง	12	12	12	12

5.2 กิจกรรมการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2552

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ 2552											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1) กิจกรรมจัดสวนไม้ตัด - จัดทำแปลงไม้ตัดที่สวยงามและ ถูกต้องตามหลักวิชาการ													
1.1) รวบรวมและจัด เตรียมพรรณไม้	150 ต้น					20	20	20	50	40			
1.2) เตรียมพื้นที่ปลูก / พื้นที่ เดิม	1 ไร่					0.5	0.5						
1.3) จัดปลูกพรรณไม้	150 ต้น							50	50	50			
1.4) บำรุงรักษาและตัดแต่งกิ่ง พันธุ์ไม้ตัด	12 ครั้ง	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
1.5) ปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ จัดแสดงไม้ตัดให้มีความ สวยงาม	7 ครั้ง	1		1		1	1		1		1		1
2.) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ DIPTEROCARPACEAE													
2.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	100 ต้น						50	50					
2.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	15 ไร่					5	5	5					
2.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	100 ต้น									50	50		
3.) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ MAGNOLIACEAE													
3.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	100 ต้น	20	20	20	20	20							
3.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	10 ไร่					5	5						
3.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	100 ต้น							50	50				
4.) กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ COMBRETACEAE													
4.1) รวบรวมและ จัดเตรียมพรรณไม้	100 ต้น	20	20	20	20	20							
4.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	10 ไร่	5	5										
4.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	100 ต้น						50	50					

กิจกรรม	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ 2552											
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
5.)กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ FAGACEAE													
5.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	100 ต้น	20	20	20	20	20							
5.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	10 ไร่		5	5									
5.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	100 ต้น					50	50						
6.)กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ CYCADACEAE													
6.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	30 ต้น			10	10	10							
6.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	1 ไร่		1										
6.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	30 ต้น				20	10							
7.)กิจกรรมจัดแสดงไม้วงศ์ ERICACEAE													
7.1) รวบรวมและจัดเตรียม พรรณไม้	100 ต้น		30	30	10	10	10	10					
7.2) เตรียมพื้นที่ปลูก	2ไร่	2											
7.3) จัดปลูกพรรณไม้และ บำรุงรักษา	100 ต้น		30	30	30	10							

6. ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด

การดำเนินการเริ่มในเดือนตุลาคม 2551 และสิ้นสุดเดือนกันยายน 2552

7. พื้นที่ดำเนินการ

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ อ.แมริม จ.เชียงใหม่

1. แปลงจัดแสดงวงศ์ไม้ใหม่ 6 วงศ์ บริเวณด้านซ้ายห้วยปู (ด้านทิศตะวันออก) จำนวน 45 ไร่ (พื้นที่เดิม)
2. แปลงจัดแสดงไม้ดัด จำนวน 3 ไร่ (พื้นที่เดิม)

8. ความพร้อมโครงการและการคำนวณผลตอบแทนของโครงการ

- ดำเนินการได้ทันที
- อยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อม (ระบุ) _____
- ยังไม่ได้เตรียมการ

9. แนวทางการดำเนินงาน

ศึกษาสำรวจ ขยายพันธุ์ ปลูกรวบรวม และและการอนุรักษ์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาพรรณไม้แก่บุคคลทั่วไป

10. การวางระบบการติดตามและผล

11.1 การติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ ด้วยการทำรายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับเป้าหมายของโครงการประจำปี ให้แก่หน่วยงานกลาง

11.2 การติดตามประเมินผลให้เป็นไปตามหลักความคุ้มค่า ด้วยการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไป

11. ตัวชี้วัดและแนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ

ตัวชี้วัด	แนวทางติดตามประเมินผลสำเร็จ
1) จำนวนวงศ์ไม้ใหม่ที่ดำเนินการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ จำนวน 6 วงศ์ ในปี 2552 <ul style="list-style-type: none"> - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ DIPTEROCARPACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ MAGNOLIACEAE ไม่น้อยกว่า 8 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ COMBRETACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ FAGACEAE ไม่น้อยกว่า 10 ชนิด - จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ CYCADACEAE ไม่น้อยกว่า 5 ชนิด	- รายงานผลการดำเนินการจัดทำวงศ์ไม้ ของสำนักพัฒนาและปลูกบำรุง

- จำนวนชนิดพรรณไม้วงศ์ ERICACEAE ไม่น้อยกว่า 5 ชนิด	
--	--

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

13.1 ทำให้สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ระดับมาตรฐานสากลของโลก เป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าของพันธุ์ไม้ไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก

13.2 ทำให้ประเทศไทยเป็นแหล่งความหลากหลายทางพันธุกรรมพืช และเป็นศูนย์กลางข้อมูลพืชและการศึกษาพรรณไม้ในสภาพธรรมชาติของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

13.3 เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่โดดเด่นของภาคเหนือ ที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศได้อย่างสมบูรณ์